Instrukcja:

*Zapoznaj się z tematem w podręczniku str. 172-175

*Wykonaj zadania, które są oznaczone na czerwono i wyślij ich rozwiązania na maila nauczycielowi: mszulerowiczsp1@wp.pl

*Obejrzyj filmik: https://www.youtube.com/watch?v=nDe7WM26CN4

Temat: Powojenna odbudowa

Cel: zrozumiem ogrom zniszczeń, wywołanych przez wojnę i dowiem się, jakie były plany odbudowy kraju

Na poprawienie humoru przeczytaj dwa kawały z czasów PRL

5 marca 1953 roku umarł Józef Stalin.
Pytanie: Na co umarł Stalin?
Odpowiedź: Na szczęście!

W sklepie warzywnym klient prosi o jedną brukselkę.
Jedną? – dziwi się sprzedawca.
– Tak, bo to na gołąbki z mięsa na kartki.

😊 Teraz w lepszym humorze możemy przejść do omówienia najważniejszych zagadnień

Zad. 1 Zadanie na rozgrzewkę

Dowiedz się, jak nazywał się pierwszy przywódca Polski Ludowej. Rozwiąż krzyżówkę.

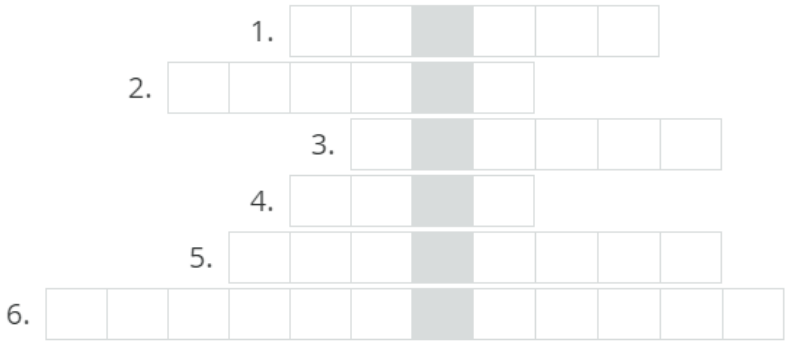

1. Miasto, w którym oficjalnie ogłoszono manifest PKWN.
2. Przywódca ZSRR w latach 1922–1953.
3. Przemoc i okrucieństwo stosowane wobec ludzi w celu ich zastraszenia.
4. Skrót nazwy Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.
5. Ustrój, do którego dążyły władze Związku Radzieckiego i PRL.
6. System dążący do całkowitego podporządkowania jednostki państwu i jego ideologii.

1. Przejęcie władzy przez komunistów w Polsce

Po II wojnie światowej władzę w Polsce przejęli komuniści, a zawdzięczali to poparciu Związku Radzieckiego i jego Armii Czerwonej. Próbowano jednak zachować pozory demokracji. W 1947 roku przeprowadzono wybory do sejmu. Ich wyniki sfałszowano tak, by posłami zostali ci, których poparli komuniści.
W piśmie do Stalina informowano, że komuniści i ich zwolennicy zdobyli ok. 50% głosów, ale oficjalnie ogłoszono, że było to aż 80% głosów.

Zad. 2 Korzystając z poniższych informacji napisz, które konkretnie działania podejmowano, by zafałszować wyniki głosowania:

a) Przed wyborami
b) W trakcie wyborów
c) Po głosowaniu

Podczas kampanii oddziały Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Urzędu Bezpieczeństwa oraz Milicji Obywatelskiej (MO) rozbijały wiece przedwyborcze Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL), terroryzując ich uczestników. Dokonywano aresztowań zwolenników, a nawet kandydatów tej partii na posłów. W okresie kampanii przedwyborczej skrytobójczo zamordowano około 140 działaczy PSL, aresztowano mniej więcej 10 tys. osób. W 10 okręgach, stanowiących około 1/4 obszaru Polski, w których przewaga stronnictwa Mikołajczyka była ogromna, listy PSL unieważniono.

Samo głosowanie odbyło się 19 stycznia 1947 roku pod ogromną presją władzy. Zdarzało się, że służby mundurowe pilnujące lokali wyborczych nie wpuszczały głosujących, którzy nie pokazali karty z właściwym numerem listy wyborczej. W wojsku głosowanie odbywało się w sposób jawny i na rozkaz. Kilkadziesiąt tysięcy poborowych zmuszonych zostało więc do poparcia PPR i PPS.

Bierut wraz z kierownictwem PPR zarządził jednocześnie zamianę urn wyborczych w niektórych obwodach, podrzucanie do urn kart do głosowania, a w wielu komisjach, w których nie było mężów zaufania z partii Mikołajczyka, polecił przygotować dwa egzemplarze protokołu, ale w jednym z nich miało nie być danych liczbowych.

Protokół bez liczb mieli otrzymać działacze PPR w celu wpisania odpowiednich danych – zupełnie innych niż wyniki głosowania.

2. Zależność od ZSRS

Doradcy radzieccy pomagali fałszować wybory w 1947 roku i informowali o ich przebiegu Stalina.

*Konstanty Rokossowski, ur. w 1896 w Wielkich Łukach we wschodniej Białorusi, zm. w 1968 w Moskwie, marszałek radziecki i polski. W czasie wojny radziecko-niemieckiej w latach 1941–1945 dowodził kilkoma frontami; w latach 1949–1956 był ministrem obrony narodowej Polski, członkiem Biura Politycznego KC PZPR; następnie wyjechał do ZSRR, gdzie był między innymi wiceministrem obrony narodowej (1958–1962). (Na podstawie: Encyklopedia PWN).

*Pałac Kultury i Nauki został zbudowany w latach 1952–1955 jako dar narodu radzieckiego dla narodu polskiego.

*Tekst Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (taka była oficjalna nazwa państwa polskiego od 1952 do 1989 roku) został przetłumaczony na język rosyjski i poprawiony przez Stalina, zanim zajął się nim polski sejm.

*Powojenne granice Polski zostały ukształtowane podczas konferencji wielkiej trójki według woli Józefa Stalina. Ziemie wschodnie przyłączono do ZSRR. Polsce przypadły tzw. Ziemie Odzyskane na zachodzie i północy – kosztem Niemiec. Wiązało się to także z przesiedleniem ludności.

*Kombinat hutniczy w Nowej Hucie pod Krakowem zbudowano na początku lat pięćdziesiątych na wzór wielkich radzieckich inwestycji przemysłowych. Miejsce budowy i projekt zatwierdzali inżynierowie radzieccy. Ze Związku Radzieckiego pochodziło wiele urządzeń oraz ruda do produkcji stali.

Zad. 3 Dopasuj informacje do poszczególnych form uzależnienia

Decydujący głos w sprawach politycznych.	Mapa Polski po 1945
Gwarancja nienaruszalności granicy zachodniej.	Pałac Kultury
Zależność gospodarcza.	Konstytucja PRL
Wpływ na obsadę ważnych stanowisk w państwie.	Nowa Huta
Kształtowanie kultury, w tym architektury.	Konstanty Rokossowski

3. Cenzura i terror

Aby utrzymać się przy władzy, komuniści stosowali różne metody. Była już mowa o sfałszowanych wyborach w 1947 roku. W późniejszym czasie doszło do tego, że w wyborach mogli startować tylko komuniści i ich sojusznicy. W latach pięćdziesiątych – na wzór stalinowski – stosowano terror: aresztowano ludzi podejrzanych o działalność antykomunistyczną, umieszczano ich w więzieniach, gdzie byli bici i torturowani, skazywani na wieloletnie kary pozbawienia wolności albo na śmierć.

Po roku 1956 terror zelżał, ale wciąż można było trafić do więzienia za głoszenie poglądów antykomunistycznych. Zakazane było opowiadanie kawałów takich jak te przytoczone na początku lekcji. Cenzura dbała o to, by nie pojawiły się one w mediach: prasie, radiu, telewizji, ani nie były w inny sposób publikowane.

Zad. 4 W jakich państwach przed II wojną światową stosowaną na masową skalę terror?

4. Osiągnięcia PRL

Cenzura dbała o to, by w mediach dominował pozytywny obraz PRL, a informacje krytyczne starano się wyeliminować. Czym mogły się pochwalić władze PRL? Na przykład budową nowych domów, osiedli, miast.

5. Wielkie inwestycje przemysłowe

Kombinat hutniczy w Nowej Hucie powstał w latach 1949–1954. Była to jedna z największych inwestycji w przemyśle ciężkim okresu Polski Ludowej. W latach 1972–1978 trwał pierwszy etap budowy innej wielkiej huty, Huty Katowice.

W XIX wieku ilość wyprodukowanej stali była wyznacznikiem poziomu gospodarczego państw. W XX wieku większe znaczenie miał przemysł, który wykorzystywał ową stal do produkcji bardziej zaawansowanych technologicznie wyrobów, głównie elektronicznych. Zatem polskie inwestycje w hutnictwo były raczej spóźnione, choć prezentowano je jako wielkie osiągnięcia gospodarcze PRL.

6. Odbudowa zniszczeń wojennych

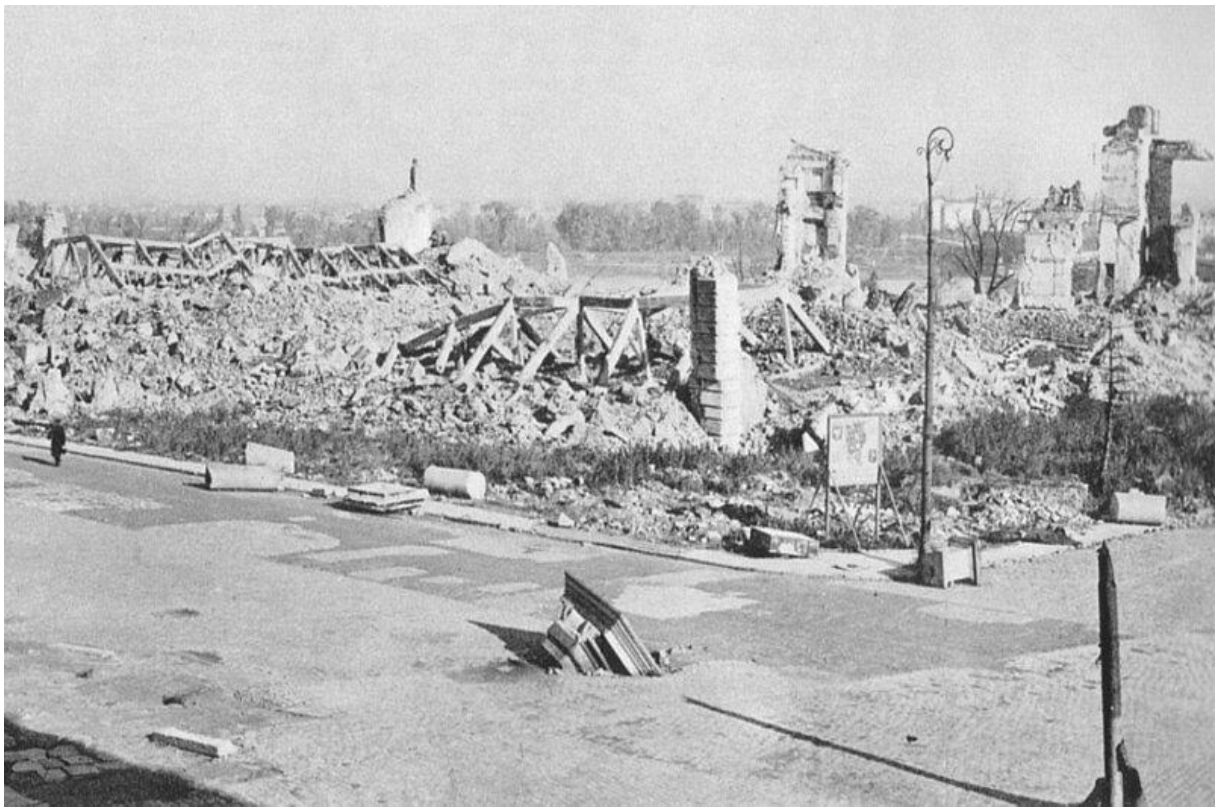

Zad. 5 Porównaj trzy fotografie Zamku Królewskiego w Warszawie. Odpowiedz na pytania i wykonaj polecenia.

a) **Która fotografia pochodzi sprzed wojny, która z czasów wojny, a która z czasów współczesnych? Podaj co najmniej trzy elementy, które pozwoliły Ci to określić.**
b) **Porównując fotografię pierwszą z ostatnią, oceń staranność odbudowy zamku po II wojnie światowej.**

7. Wzrost liczby ludności

W rozwijających się społeczeństwach liczba ludności w poszczególnych przedziałach wieku – od najmłodszych do najstarszych – maleje. Na wykresie dane liczbowe tworzą piramidę.

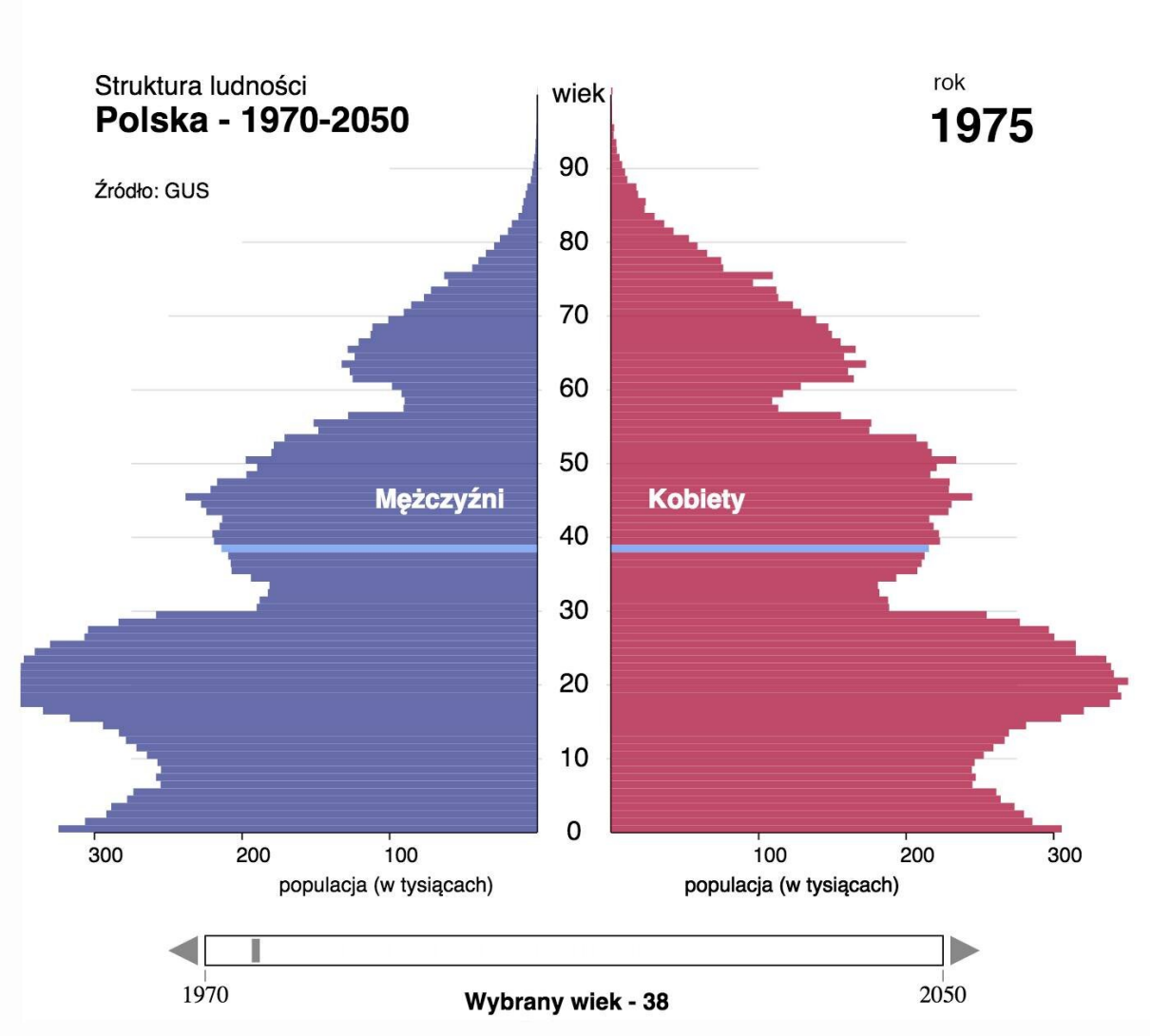

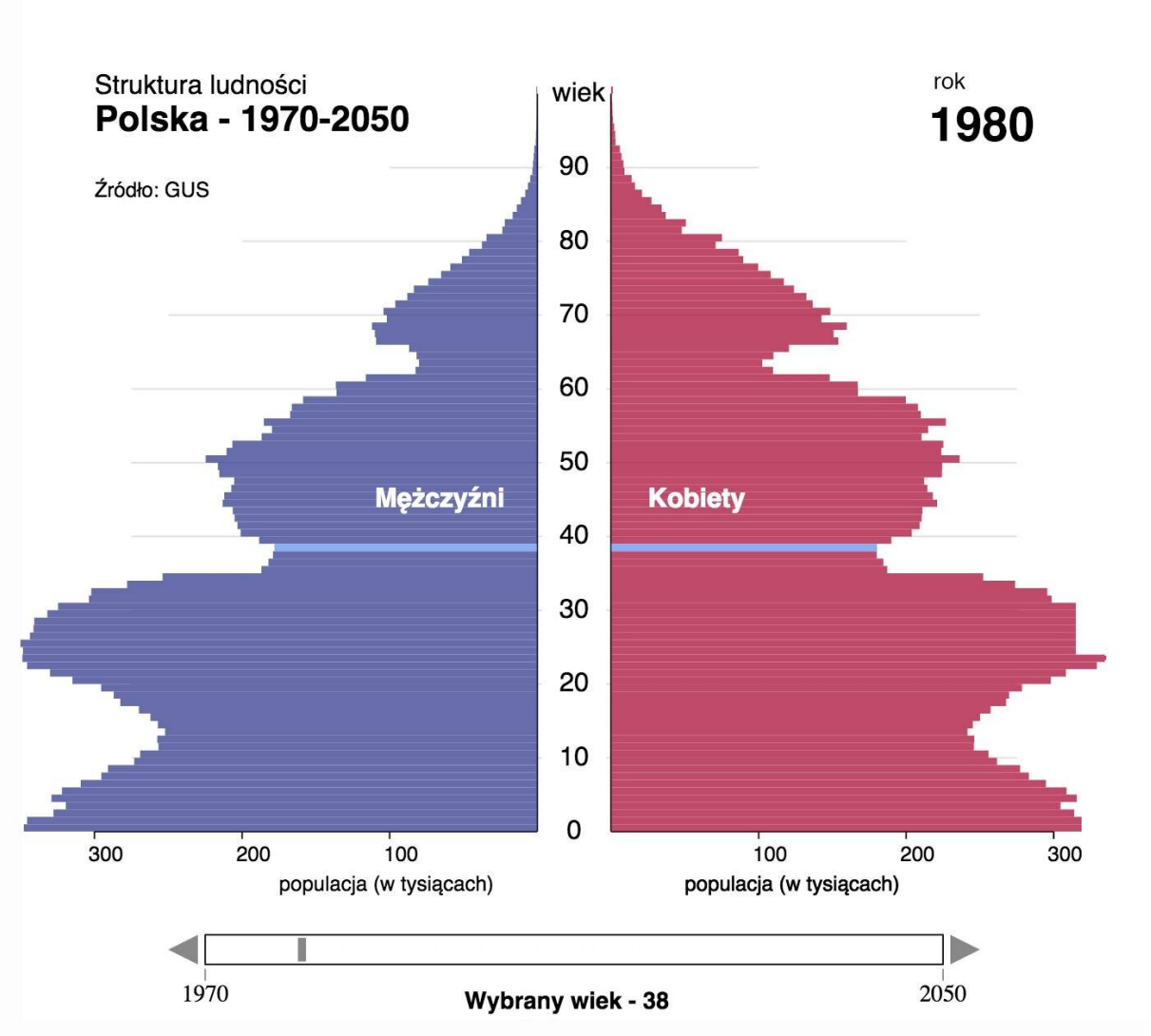

Taką samą liczbę ludności jak przed wojną Polska osiągnęła ponownie pod koniec lat siedemdziesiątych. Stało się tak za sprawą wyżu demograficznego (dużej liczby urodzin) oraz zwiększonej średniej długości życia (dzięki poprawie warunków sanitarnych i lepszej opiece zdrowotnej).

Najwięcej ludności (ponad 38,5 miliona) Polska liczyła pod koniec lat dziewięćdziesiątych. Obecnie liczba ta spadła poniżej 38 milionów z powodu mniejszej liczby urodzeń oraz znacznej emigracji.

8. Likwidacja analfabetyzmu

Władze komunistyczne za najważniejsze zadanie uznały likwidację analfabetyzmu w Polsce.

Obejrzyj film http://www.repozytorium.fn.org.pl/?q=pl/node/7052

Zad. 6 Na podstawie filmu zaznacz, jakie możliwości awansu społecznego daje, zdaniem jego twórców, umiejętność czytania i pisania. Wypisz z podanych poniżej.

- ◯ Możliwość przekazywania innym własnych opinii.
- ◯ Możliwość podróżowania i zwiedzania świata.
- ◯ Możliwość tworzenia literatury i sztuki.
- ◯ Większy autorytet wśród innych ludzi.
- ◯ Możliwość napisania listu dziękczynnego do prezydenta Bieruta.
- ◯ Możliwość uczestniczenia w życiu politycznym i społecznym.
- ◯ Dostęp do nowych, ciekawszych zawodów.

9. Problemy gospodarcze PRL

Były też takie aspekty życia, którymi władze PRL niekoniecznie chciały się chwalić. Należały do nich przede wszystkim kwestie gospodarcze.

Kolejki

Kartki

Zdarzało się, że w sklepie takim, jak ten na fotografii, zabrakło towaru, zanim ostatni stojący w kolejce zdążyli dotrzeć do lady. Wyobraź sobie rozczarowanie i frustrację osób, które spędziły w kolejce kilka godzin i odeszły z kwitkiem. Braki w zaopatrzeniu były ciągłą bolączką handlu w PRL. Aby im chociaż częściowo zaradzić, wprowadzano tzw. reglamentację, czyli sprzedaż tylko określonej liczby towarów na osobę. Czasem sprzedawca decydował, że na przykład każda osoba z kolejki może kupić jedynie dwie paczki kawy. W latach siedemdziesiątych wprowadzono kartki na cukier, a w osiemdziesiątych – na wiele innych wyrobów. Kartki określały miesięczny przydział danego towaru na osobę. Gdy ktoś kupił dany towar, sprzedawczyni odcinała odpowiedni kupon z jego kartki.

Zad. 7 Zapisz, ile miesięcznie przypadało na osobę:

- **kilogramów mięsa?**
- **dekagramów czekolady?**
- **kilogramów mąki?**
- **kilogramów cukru?**

Produkcja artykułów codziennego użytku nie była aż tak ważna dla władz PRL. Czy to władze muszą decydować o hodowli bydła czy wyrobie kiełbasy, szyciu ubrań albo produkcji pomocy szkolnych? W gospodarce socjalistycznej, która panowała w Polsce – tak. Obowiązywało centralne planowanie i wszelkie decyzje gospodarcze zapadały na najwyższym szczeblu. Decydujący głos miała Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, czyli partia komunistyczna. Rząd jedynie wykonywał jej zalecenia. Taki układ można nazwać dyktaturą partii komunistycznej.
Decydując o tym, jakie gałęzie gospodarki rozwijać i w jaki sposób, uwzględniano przede wszystkim czynniki polityczne i ideologiczne, a nie na przykład opłacalność gospodarczą albo potrzeby społeczne. Dlatego inwestowano w przemysł ciężki, co było zgodne z ideologią komunistyczną i oczekiwaniami radzieckimi – nawet gdy okazywało się to bardzo kosztowne i nie przynosiło wielkich korzyści gospodarczych. Pracownicy nie byli zachęcani do wysiłku wyższymi zarobkami – wszyscy zarabiali mniej więcej tyle samo. Gaże artystów nie zależały od tego, ile osób chciało oglądać ich występy. Zarobki pracowników handlu nie przekładały się na wysokość sprzedaży. Mówiono: „Czy się stoi, czy się leży, dwa tysiące się należy”, a wysokość wynagrodzeń ustalały władze.

10. Konstytucja PRL

Art. 1

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa jest państwem socjalistycznym.
2. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej władza należy do ludu pracującego miast i wsi.
   [...]
   Art. 3
3. Przewodnią siłą polityczną społeczeństwa w budowie socjalizmu jest Polska Zjednoczona Partia Robotnicza.

PODSUMOWANIE

Państwo polskie w latach 1952–1989 nosiło nazwę Polska Rzeczpospolita Ludowa. Władzę sprawowali w nim komuniści skupieni w Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, którzy korzystali z poparcia Związku Radzieckiego. Dążyli do kontrolowania wszystkich dziedzin życia, w tym gospodarki. Szczycili się takimi osiągnięciami, jak odbudowa kraju ze zniszczeń wojennych, wzrost liczby ludności, walka z analfabetyzmem czy budowa przemysłu ciężkiego. Nie potrafili jednak zapewnić zaopatrzenia ludności w podstawowe artykuły, a wiele z ich działań na rzecz społeczeństwa miało charakter pozorny. Cenzura ograniczała jednak krytykę władz, a na niepokornych spadały represje.